

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Classis Quinta Adstringentium.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10189

CLASSIS QUINTA
ADSTRINGENTIUM.

FRUCTUS.

Immaturi omnes, acerbi, vel etiam ex sua indole austeriusculi, austeri fructus, ad hanc classem revocantur. Cum enim illa, quæ fibrillis nimis flaccidis, requisitam conciliant elasticitatem, maiorem sese contrahendi potentiam, roboratis & fortibus vero rigiditatem inducunt nimiam, ADSTRINGENTIA dicantur, patet hos huius classis esse.

USUS MEDICUS roborans, compingens: sylvestrium fructuum decoctorum gargarisma, relaxatæ uvulæ medetur, ut & tumentibus a mucositate faucibus, maxime melle dilutum: immoderatam etiam compescunt alvum, & solida omnia relaxata firmant.

ACACIÆ Germanicæ fructus *Offic.* Pruni Sylvestris *Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Heckschlehen. *Gallis* Prunelles. *Anglis* Sloe.

PRUNUS *spinosa foliis lanceolatis.* Fructus ovoides, ex cæruleo nigricans, acidissimus, subausterus, nonnullis melle conditur, in officinis exsiccat. Decocto radicis curatam vidit febrem quartanam, cortici Peruviano non obedientem *NEBEL Act. N. C. Vol. X.* Florum acaciæ pleniorum, & saturatiorem infusione.

tionem in fero lactis, alvum leniter ducere, & in subiectis tenuioribus magnæ laudis esse, HOFFMANN, *de præst. Med. Domest.* Cortex radiceis spiritui vini infusus, calculosis mirabiliter medetur, si bis de die pro una dosi cochlear unum sumatur, IDEM *ibid.*

USUS MEDICUS fructuum, seu recentium, seu exsiccatorum, etiam vino infusorum, in laxitate primarum viarum, dysenteriis biliosis, præstans. Folia amara, styptica, ad unciam dimidiam cocta, gargarisma, in vacillatione dentium, in angina aquosa, addito melle efficax, concedunt. Flos laxans alibi dicitur.

PRÆPARATA. *Succus acaciæ nostratis inspissatus*, drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, sumitur interne: externe chirurgis multum ad plurima utilis. *Aquæ acaciæ ex floribus*, alvum laxat, ita & *Syrupus*.

ARBUTI *Offic. Botanicor.* Classis Pauci-stam: *Germ.* Arbusen. *Gallis.* Arboux. *Anglis* Strawberry.

ARBUTUS *caule erecto, foliis glabris, serratis, baccis polyspermis.* Frago fere similis fructus, crassior, sphericus, carnosus, ante maturitatem flavus, dein rubens, in quinque loculamenta, facta feminibus oblongis, dividitur. Nec in cibum in mensis, nec in medicamentum in officinis, hodie recipitur, primus mortalium cibus. Austeram tamen virtutem habet, & ad eadem, ad quæ priora, valere posset.

USUS MEDICUS vix ullus.

BER.

BERBERIS *Off. Botanicorum.* Classis Pauciflam: *Germ.* Wein-schädling. *Gallis* Epinevinette. *Anglis* Barberry.

BERBERIS *spinis triplicibus*; baccæ, rubentes, longe ovales, saporem acidissimum habent, adstrictione exceptum. Mensis baccæ, fruticis cortex tinctoriis operibus, adhibentur.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi putredo, & dissolutio humorum metuitur, vel iam adest, eximius; quoniam enim tunc acida conveniant, quæ illud compingens, & inspissans simul habeant, & hoc in baccis adfit, ratio præscriptionis evidens. PROSPER ALPINUS febre maligna cum diarrhœa biliosa periculossime decumbens, decocto, SIMON PAULI ab acri febre, & enormi diarrhœa, syrupo aqua diluto, convaluere; eodem exemplo in diarrhœis, dysenteriis, cholera, putridis, in quibus quasi homo emungitur, & in putrilaginem soluti humores, intestinorum vi destructa haud coerciti, quasi continuo perpluunt, exemptis feminibus in pulpam redacti, vel in potum cocti fructus, feliciter exhibentur, non adeo facile limitanda dosi. Cortex, radix, amara sunt; folia intense acida, omnia roborantia. Cortex medianus, viridis, ad aquas hydropicorum educendas CLUSIO pro arcano datur, etiam *Illustr.* L. B. van SWIETEN probatur. Ligno propior cortex, flavus, amarus, deterisivus, aperiens, eximii Anglis usus habetur, in ictero.

PRÆPARATA. *Succus, syrupus berberum*, laudati. *Rotulæ* in caloribus græ, & utiles.

COR.

CORNI *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Fructiflorar. *Germ.* Cornell-Kirschen. *Gallis*
Cornouilles. *Anglis* Cornells.

CORNI *umbellis involucre multo longioribus, oblongi, olivæformes, sed graciliores, parum carnosifructus, primum virides, dein rubri, officula recondunt familia, qualia fere in olivis, durissima. Saporem acerbum, amarum, immaturi, non ingratum, acido-dulcem, cum quadam semper adstrictione, maturi possident, olim etiam in ciborum honore habiti.*

USUS MEDICUS in alvi profluviis, & intestinorum laxitate, forma electuarii, & decocti, ad unciam unam, duas, utilis.

CYDONIA *Offic. vide P. I. p. 42. 43.*

Hoc malum, excepto semine mucilaginoso, emolliente, totum roborat, & adstringit, convenientissimum plurimis, quia sapidum adhuc, & gratum. *Succus, syrupus, miva,* prostant pro interno usu, in usum externum *oleum* habetur.

CYNOSBATI fructus *Offic. Botanicorum.* Rosæ Sylvestris. Classis Naturalis Calyciflorarum.
Germ. Hetschepetsch. *Gallis* Gratecu. *Anglis* Heps. ~~*Sylvestris*~~ *Gesungüllane.*

ROSA *foliis, & fructu rotundo, laevibus, calycis foliolis divisis.* Fructus ex rotundo conicus, glaber, intensius rubens, corallinus, saporis non ingrati, lapillis durioribus, multa lanugine vestitis, farctus, exemptis lapillis ad mensas vario modo præparari solet, edulis.

USUS

USUS MEDICUS in diarrhœis, dysenteriis utilis: decocto diarrhœa mitigatur, *Acad. N. C. Vol. VII.* An adeo prodest calculosis? conserva ex floribus, ut etiam fructu, in consumptione, & morbis pectoris, tum defluxionibus catarrhalibus, Anglis frequens, ALLEYNE. In fungo, insecti nido, estne vis medicata post tot laudes?

GLANDES QUERCINÆ *Offic. Botanicor.*
 Classis Naturalis Incompletar. *Germ. Eicheln.*
Gallis Gland du chene. Anglis Acorns.

QUERCUS *foliis annuis, oblongis, superne latioribus, sinibus acutioribus, angulis obtusis.* Omnia in hac arbore adstringentia sunt, cæteris tamen partibus ipsa glans minus, quæ & in ciborum honore veteribus haberetur.

USUS MEDICUS, ubi adstringendum, præstans. *Folia* ad balnea adstringentia, ut & *cortex*, vocantur. *Lignum* a quibusdam magni habetur, ut etiam Guaiacum Germanorum dicatur, ad pestem accensum valens. *Cinerum lixivium* ad hydropem, pedes œdematosos, commendatur. *Succus* ex quercu terebrata fluens mictui cruento auxiliatur, *Philosoph. Transact.* *Cupula*, involucri fructus, ipse fructus, pulverata, intestinorum laxitatem tollunt. Est etiam adstringens *fungus*, & qui ligno adnascitur *muscus*; sed gemmæ & folia recentia pecori noxia sunt.

MESPILI *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
 Calyciflorarum. *Germ. Nespeln. Gallis Nef-*
le. Anglis Medlars. Italis Nespolo.

MESPILI *foliis lanceolatis, integerrimis, subtus tomentosis, calycibus prominentibus, globosi, calyce*
Crantz M. M. T. II. B co-

coronati, carnosus fructus, immaturi ex albo flavi, duri, acerbi: maturi mollescunt, & rubiginosi fiunt, tum magis grati, vinosi; ossicula habent quinque oblonga dura.

USUS MEDICUS, in sistendis alvi immodicis fluxibus, celebris, exemplo FORESTI, qui plurimos hoc medicamento curavit.

MORA *Off.* immatura *vide* P. I. p. 49.
Roob mororum immaturorum est in officinis.

MYRTILLI *Off.* *vide* P. I. p. 49.
Syrupus myrtillorum.

MYROBALANI. *Offic. Botanicorum.* Classis ignoratur. *Germ.* Myrobalanen. *Gallis* Myrobalans. *Anglis* Myrobalans.

Ex Indiis ad nos allati fructus conditi, in quinque species officinis dividebantur, in Belliricas, Chebular, Emblicas, Citrinas, Indas; botanicis nonnullis in totidem genera, an maiori certitudine? veteres officinæ singulis illarum speciebus, vim singularem, & specificum ducendi corporis humorem adscribere, recentiores omnibus eandem virtutem tribuere, an rectius? in sapore, & reliquis attributis horum fructuum manifestam differentiam invenias.

USUS MEDICUS in decocto aquoso, vinoso, quam in pulvere, convenientior, ubi ex intestinali tubo acria irritantia expellere, & vasa firmare consilium, drachmarum duarum, trium, quatuor, unciæ unius, exemptis prius ossiculis, pondere, laudatur. Exoptatum, in procidentia ani infantibus familiari, concedere

dere Belliricas, infusas, vel decoctas remedium, & ea dosi, ut purgare non possint, datum, asserit *Illustr. L. B. van SWIETEN.*

COMPOSITUM. *Roob* myrobalanorum, non spernendum, ad unciam unam sumptum.

MYRTI BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Myrten Beerlein. *Gallis* Bayes de Myrte. *Anglis* Myrte Berries.

MYRTUS *floribus solitariis, calyce fructus diphylo.* Baccæ exiguæ, in initio virides, ætate nigrescentes, oblongæ, rugosæ, in tria loculamenta seminibus auricularibus fœta dividuntur.

USUS MEDICUS omnium myrti partium non spernendus. Foliorum, & baccarum duplex vis, & adstringens, & aromatica balsamica, multum promittit; sed cur neglecta? in omnibus morbis, ubi utraque virtute opus, ut primarum viarum simplici laxitate, fluore albo, morbis virgineis, eximius usus, seu in substantia ad drachmam dimidiam, seu in infuso, vinis medicatis, ad unciam unam, exhibeantur. Ad manantia capitis ulcera, si siccare expedit, ad articulos a nimia laxitate ligamentorum distractos, decoctum myrti chirurgis familiare, & utile.

POMA immatura, vel matura austeriuscula, P. I. p. 53.

PUNICA, seu GRANATA *Off. Botan.* PUNICA. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Granat-äpfel. *Gallis* Grenade. *Anglis* Pomegranates. *Italis* Pomi Granati.

PUNICA fructum habent globosum, umbilicatum, sub cortice aspero, duro, coriaceo, rugoso, coloris

loris ex luteo puniceo, medullam succulentam, innumeris granulis angulosis, rubris, farctam; iam veteribus exacte notus fructus, ratione saporis etiam distinctus fuit, in *dulcem*, *acidum*, & *acido-dulcem*, seu *vinosum*. Punicorum flos *balauſtia*, cortex *malicorium* officinis vocatur.

USUS MEDICUS, pulpæ folius, vel saccharo remixtæ, acidulæ, subauſteræ, in morbis biliosis, putridis, diarrhœis, dysenteriis, valens; etiam ipsius succi admodum felix; ita in diarrhœis, & dysenteriis a bile motis, præmissio leni purgante, succum acido-dulcium affatim sumendum exhibuit *Illustr. L. B. van SWIETEN*, & curavit quam plurimos.

In febribus putridis, decocto avenæ fervido eluta pulpa, potum dat saluberrimum, omni putredini adversum, egregie cardiacum. Mali punici succum in cardialgia etiam adhibuit *HIPPOCRATES*: mulier cardialgia torquebatur, nec prius malum est sedatum, quam polenta, succo punici mali aspersa, semel de die uteretur. De *corticibus*, & *floribus* suo loco.

PRÆPARATA *succus*, & *syrupus* Granatorum.

PYRA immatura vel matura auſteriuscula, acerbæ. P. I. p. 54.

SORBI BACCÆ *Offic. Botanicorum*. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Arlasbeer. *Gallicis* Corne. *Anglis* Sorbs. *Italis* Sorbo.

SORBUS folio septangulo, fructu ovato-biloculari. Baccæ turbinatæ, umbilicatæ, parvæ, pyriformes, immaturæ, ut mespili acerbæ, etiam ut hi in stramine mollescunt. Huius sorbi, Terminalis, baccæ pressæ potum dant sapidum, siccatæ parum salubres sunt.

USUS

USUS MEDICUS, ut mespilorum idem: pos-
sunt in pulvem contundi, & addito saccharo in condi-
tum præparari: possunt decoqui, haud scrupulosa dosi,
cum nobis in alimentum cedant fanis.

SORBI DOMESTICÆ BACCÆ *Offic. Bo-
tanico-
rum*. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.*
Sperben. *Austr.* Afcheritz, Speirling.

SORBUS *foliis pinnatis fructu pyriformi quinque-
loculari*. Baccæ maturæ edules, acidæ, immaturæ ad-
stringentes.

UVA *Offic.* immatura, vide P. I. p. 60. *Syrus*
de agresta.

HERBÆ, ET RADICES.

ACORUS PALUSTRIS, *Offic. Botanico-
rum* IRIS, Classis Naturalis Palmarum. *Germ.*
Gelbe Schwertel. *Gallis* Flamb bastarde. *An-
glis* Gladdon.

Iris corollis imberbibus, petalis internis stigmatè bre-
vioribus, foliis ensiformibus, non imbecilliter ad-
stringit, in scorbuto laxo utilis. In infuso vinoso ad
unciam semis, unam, datur.

ALCHIMILLA *Offic. Botanico-
rum*. Classis
Naturalis Incompletarum. *Germ.* Löwenfus.
Gallis Pied de Lion. *Anglis* Ladies Mantle.

Plures huius plantæ pariter species sunt, stypticæ
omnes. Officinis est, alchimilla *foliis lobatis*, fami-
liaris, & de ea, herba, & radix usitata sunt.

VIRES MEDICÆ insigniter adstringentes, vulnerariæ, in laxitate intestinorum, & exulceratione utiles; ad ulcera pulmonum, ramices, etiam laudatæ.

BISTORTA *Offic. Botanic.* POLYGONUM.
Classis Pauci-stam. *Germ.* Naterwurtz. *Gal-*
lis Bistorte. *Anglis* Bistort.

POLYGOINI *foliis imis appendiculatis, semine tri-*
quetro, radix, officinis frequens, acido austera,
adstringens.

USUS MEDICUS in parte laxa firmanda mul-
tus; valet radix ad vacillantes dentes, etiam dentium
dolores, ad reprimendas defluxiones, si consilium:
dosis in decocto unc. unius. In pulvere gran. decem,
viginti, triginta, bis, ter de die.

CAPILLUS VENERIS. *Offic. Botanicorum*
ADIANTHUM. Classis Naturalis Cryptan-
therarum. Ordo filicum. *Germ.* Venus-Haar.
Gallis Capillaire. *Anglis* Maiden Haire. *Ita-*
lis Capel Venere.

ADIANTHUM *foliis coriandri* C. B. vim robo-
rantem habet: syrupus Monspeli, & Parisiis factus, ad
tussim, & morbos pectoris pituitosos multum effertur;
vix multum efficax.

CETERACH *Offic. Botanicorum* ASPLE-
NIUM. Classis Naturalis Cryptantherarum.
Ordo filicum. *Germ.* Kleinmiltzkraut. *Anglis*
Spleenwort.

ASPLENIUM *frondibus pinnatifidis, laciniis al-*
ternis, adnatis; huic vis eadem roborans, & deob-
struens tribuitur. Nuper etiam diuretica eius vis dete-
cta

Est, nec alia medicina ad depellendum ex renibus fabulum aptior, dum matutino tempore forma Thee cum floribus papaveris rhœados aut alia quacunque planta in casum præsentem coindicata sumitur.

RUTA MURARIA *Offic. Botan.* ASPLENIUM. *Classis Natur. Cryptantherarum, Ordo filicum. Germ. Mauerkraut.*

ASPLENIUM *frondibus alterne decompositis, foliolis cuneiformibus, crenulatis: etiam roborans in rachitide utile; in hydromelle infusum, pectorale.*

SCOLOPENDRIA. *Offic. ASPLENIUM Botanicorum. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. Germ. Hirschzung. Anglis Spleenwort.*

ASPLENIUM *frondibus ensiformibus integris, basi cordato-inflexis, petiolis hirsutis: præcedentibus magis adstringens, rachiticis datur.*

EQUISETUM *Offic. Botanicorum. Classis Natur. Cryptantherarum. Germ. Rofschwantz. Gallis Queue de cheval. Anglis Horse-tail.*

In officinis maius, & minus promiscue usurpatur, *arvense* frequentius adhibetur, cognoscitur, *scapo fructificante nudo, caule sterili, ramis compositis.*

USUS MEDICUS hulus herbæ admodum adstringentis, in sanguinis profluviis, sputo, mictu cruento, in quo HELWICH nunquam fefellit *Ephem. N. C.* tum in alvi profluviis, anginis aquosis, specificus habetur. Specificus itidem diureticus L. Ulceribus internis, pulmonis, renum, vesicæ, urethræ, admodum proficua multiplici experientia planta, in pulvere, sic-

cata, a scrupulo ad drachmam semis, in decocto ad unciam semis, recens in succo ad uncias duas, cochlearium fumendo, datur. Externe etiam contusa recens sanguinem in vulneribus illico cohibet.

His iam omnes plantæ coriariæ dictæ, addi possunt, quæ quoniam vita destitutas animalium pelles cogunt, coarctant, condensant, vivas partes longe magis indurare debent, ut sunt, *Rhus*, *Abies*, *Cotinus*, *Betula*, *salix* &c. ex quibus remedia heroica.

GNAPHALIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum floribus nudis. *Germ.* Ruhrkraut. *Gallis* Immortelle. *Anglis* Doweweed.

GNAPHALIUM *caule simplicissimo, corymbo simplici, terminatrici, sarmentis procumbentibus; exsicans, adstringens est.*

In dysenteria valere nomen Germanicum indicat; contusum contra panaritium esse, & in decocto potum doloribus resistere *GMELIN Floræ Sibiricæ T. II.* An in arthritide, tussi convulsiva, valeat? *LINNEUS* interrogat. In pulmonum ulceribus efficax plurimorum experimenta comprobarunt.

HEDERA ARBOREA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflor. *Germ.* Epheu. *Gallis* Lierre. *Anglis* the Ivy-Tree. *Italics* Hedera.

HEDERA *foliis ovatis, lobatis; folia, baccas, resinam, officinis exhibet: folia vulnerarium, roborantem, antisepticum usum habent, in ulceribus, ozæna, fonticulis, vel eluendis, vel tegendis, etiam ad tumores mammarum resolvendos, HAMNERIN de viribus planta-*

plantarum indigenarum. In pulvere data laudantur specifica in atrophia infantum. *Aët. N. C.* vol. V. *Baccas* contra pestem valere, & sudorem movere BOYLEUS. *Resina* subadstringens, leniter aromatica, in viscerum debilitate interne utilis, raro adhibita.

LAPATHUM *Offic. Botanicorum.* Rumex
C. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.*
Mengolt. *Gallis* Parelle. *Anglis* Dock.

Inter varias lapathorum species LAPATHUM *acutum*, seu *oxylapathum* C. B. officinæ frequentius, raro, folio acuto rubente EIUSDEM, maxime *aquaticum*, folio cubitali, cordato-lanceolato, recipiunt: ex priori radicem, herbam, semen, media radicem, succum, femina, posteriori herbam, radicem, adhibemus. Radices amaræ, austeræ magis sunt, folia levem etiam aciditatem habent.

USUS MEDICUS primæ, & secundæ plantæ hucusque non satis distinctus, prioris tamen frequentior, adstringens, siccans: decoctum ad scabiem habetur specificum, etiam in scorbuto utile; ad podagræ prophylaxim laudatur MUNTINGIO. Externe humida ulcera compescit lotio, aut fomentum, unguentum, ex his parata.

Tertia, seu herba Britannica ad unciam unam, duas in iusculis, apozematibus, contra oris vitia, cacoethem, scelotyrbem, specifica, ad eruptiones chronicas in cute, aliasque pustulas, dolores rheumaticos, arthriticos, ischiadicos, summopere a suis recommendatur authoribus, longo semper tempore sumta. Semen ex lapatho folio acuto rubente C. B. miraculi loco sopit alvi fluxum dolentem, scrup. unius, vel drachmæ semis dosi contu-

sum, & in vino sumtum, facit id etiam colatus liquor,
Cl. VOLKAMERUS. Ephem. Dec. 2. Anno primo.

LYSIMACHIA *Offic. Botanicorum* Salicaria.
 Lythrum L. *Classis* Calyciflor. *Germ.* Weide-
 rich. *Gallis* Lyfimachie. *Anglis* Loose-strife.

LYSIMACHIÆ, olim officinis familiares, a ma-
 teriæ medicæ scriptoribus fere omnibus, adhuc recen-
 sitæ, varias patiuntur differentias, licet congeneres fere
 virtutes habeant omnes. Ipse Pater **DIOSCORIDES**
 lysimachiam *luteam*, & *purpuream*, eiusdem efficaciam
 esse enunciauit, licet ad diversa genera plantæ raptæ,
 hodie etiam diversis nominibus insignitæ sint; *lutea*
 enim nomen lysimachiæ retinuit, & est prima **MATHIOLI** in **DIOSCORIDEM**; altera salicaria auctore
TOURNEF. HALL. bene dicta est, lythrum etiam L.
 & hæc secunda **MATHIOLI** est. Itaque planta, de
 qua hic loci agitur, definitur Salicaria *floribus spicatis,*
foliis coniugatis.

USUS MEDICUS voluit omnes adscribere vires
 purpureæ, licet de rufa & aurea ita **DIOSCORIDES**:
 foliorum succus adstringente sua vi sanguinis reiectio-
 nem supprimit, dysentericis potui datur, aut infundi-
 tur, mensium abundantiam sistit in pefso, sanguinis
 profluvio subvenit, si nares ea obturentur, vulnerum
 cruorem cohibet. **GALENUS** vero: lysimachia supe-
 rantem habet qualitatem adstrictoriam, per quam &
 vulnera glutinat, erumpentem e naribus sanguinem
 emplastrî modo illita compescit, quin & reliquas san-
 guinis eruptiones sistere potest, cum ipsa, tum succus
 eius multo magis. Pota dysenterias, sanguinis reiectio-
 nes, ac muliebre profluvium sanat. Ex his fontibus
 dein omnes alii dixerunt, rari qui quidquam addidere; lien-
 teriæ,

teriæ, gonorrhœæ mederi ZORN, ad inflammationes oculorum laudari, HALLERUS.

Purpurea novo tentamini adhibita alvum fistere, & a laxitate ortas dysenterias, diarrhœas curare, ut olim visa; præ aliis nil detectum; cæterum iam hoc encomio ornata HAMNERIN, *de viribus plantarum Upsalæ* 1737. ad qualemcunque hæmorrhagiam, diarrhœam, dysenteriam fistendam, profluviumque muliebri suppressendum, mirabiliter conferre succum, vel decoctum herbæ interne haustum; præflare in dysenteria clysteres ex herba paratos injicere. Ad vulnera & contusiones oculorum etiam aquam stillatiam enixe a PARKINSONO laudari video, an certa satis fama?

PENTAPHYLLUM *Off. Botanicor.* FRAGARIA. *Classis Natur. Calyciflorarum. Germ.* Finf - finger - Kraut. *Gallis* Quinte feuille. *Anglis* Cinck-foil.

FRAGARIA *foliis digitatis pedunculis unifloris, caule repente;* multas differentias patitur, nec forte adeo scrupulose ratione virtutis adstringentis disquirendas; quod usuale est pentaphyllum, est maius repens C. B. Tota in usum venit herba, etiam sola præscribitur: radix herba valentior.

USUS MEDICUS in solidorum laxitate, humorum dissolutione, utilis, ad dolores dentium, ulcera oris putrida, decoctum radicis laudat DIOSCORIDES: in nimio mensium, vel lochiorum fluxu, in diarrhœis, dysenteriis, ALII. Datur in substantia drachmæ dimidiæ, etiam unius; unciæ semis, integræ pondere in de-

decocto. Recentis plantæ succus quatuor, sex uncia-
rum mensura, in iusculo datus, fluxum album felici-
ter sustulit, apud TOURNEFORTIUM. Quid valeat
in intermittente, hodie scimus, sed quid in epilepsia
possit, post AVICENNÆ, I. CAMERARII, obser-
vationes, ignoramus.

PLANTAGO *Off. Botanicorum.* Classis Pau-
ci-stamin. *Germ.* Wegerich. *Gallis* Plantain.
Anglis Plantain.

PLANTAGO *foliis ovatis*, ut etiam eius diffe-
rentiæ, promiscue in officinis usurpantur. Tota præ-
scribitur planta, vel sola radix, aut semen.

USUS MEDICUS eam inter adstringentia le-
niora consecravit; decoctum plantæ in hæmorrhagiis
laudatur: vino adstringenti chalybeato herba infusa,
in fluore albo, dum ex sola relaxatione catarrhosis
est uterus, extollitur; ad sanguinis sputum confusa,
cum radice consolidæ maioris, BOYLEO deprædica-
tur; & duæ mulieres phthificæ omni mane sumpse-
re per octiduum succi plantaginis recenter pressi coch-
lear unum, dein per mensem duo cochlearia, elixir
autem proprietatis semel, vel bis de die, & convaluere
Ephem. N. C. vol. IV. Externe macerata, ut mol-
lescant folia, ulceribus antiquis, sordidis, applicantur;
Vesparum morsibus confusa planta ut & succus meden-
tur. Dadur confusa in conservam recen planta, in infuso,
decocto, non facile limitanda dosi. Semina innocua,
virtute styptica vix gaudent.

PRÆPARATA. *Aqua* plantaginis inutilis, *ex-
tractum* vires habet; dosis a scrupulo uno ad drachmam
se-

femis, unam. Succus ex virente planta exprimendus, laudabilis.

PIMPINELLA SANGUISORBA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Blutverzehrende Bibernelle. *Gallis* Pimprenelle. *Anglis* Burnet.

SANGUISORBA *foliis subrotundis.* Tota planta medicis adhibetur; radix enim, quæ in officinis habetur, est saxifragæ, aromatica, stimulans, haud in hac classe recensenda, secus ut alii putarunt. Cæterum in lactucis, & acetariis satis nota planta est.

USUS MEDICUS leniter adstringens, vulnerarius, ad sanguinis profluvia, vulnera, fluxum hæmorrhoidalem, laudatus.

PORTULACA vide P. I. p. 26.

RUBIA TINCTORUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Färber-Röthe. *Gallis* Garance. *Anglis* Madder. *Italis* Robbia.

RUBIÆ *asperae, radice rubra,* radix, tinctoria, adstringens, roborans, diuretica, in officinis accipitur. Assumpta ossa inficit; gallinarum infici primus vidit BELCHIER *Philosoph. Transact.* Nro. 443. Tum BAZANUS *Instit. Bonon.* T. II. etiam ossa durissima tingi, iuniorum tamen citius, rubrum ossium colorem dein iterum evanescere, DUHAMEL *Acad. des Sciences* 1739. etiam dentes tingi LOESEKE: ossis fracti callus tamen non erat ruber, BOEHMER, nec un-

unquam caro, nervus, tendo, ligamentum, aut alia pars, quæ ossa non sit, inficiebatur. DEHTLEFF. *dissert.* Sed neque rubia solum ossa inficit, GUETTARD *Acad. des Sciences* 1746. sed etiam *Gallia* tam flore albo, quam flavo, ut & *Asperula*. IDEM. Kermes rubrum tamen non tingit eadem, IDEM, nec alia in re tinctoria usitata, ut Indicum, Alcanna, Curcuma, Fernambucum, Tantalum rubrum, Lignum Brasilianum, BOEHMER l. c. nec ossa inficit Isatis, nec tingit Carthamus, NONNIUS *Act. Acad. Mogunt.* T. I, nec ea aut Opuntia fructus, aut planta Indigophoræ penetrat succus, licet in vaccis lac cæruleo, in nutrice rubro, & urinam in infantibus itidem rubro colore inficiat GARDEN. *Philosoph. Transact.* Vol. V.

USUS MEDICUS. Firmandis rachiticorum ossibus primus adhibuit LEVRETUS, plurimis curis felix. In pulvere dari potest scrupuli unius, bis, ter de die, dosi: uncia unius in infuso, vel decocto. Radix inter quinque aperientes minores dudum recepta est, & nuper iterum in quæstione medica contra rachitidem laudata COSNIER, & cum absorbentibus omnem curam absolvit.

SANICULA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Sanickel. *Galis* Sanicle. *Anglis* Sanicle.

SANICULA subinsipida, habet saporem exsiccantem, & adstringentem: ad vulnera, ulcera mali moris cacoethes, iam dudum laudata, in lavamento: in decocto contra hæmoptoen, dosi unæ una.

TORMEN.

TORMENTILLA *Offic. Botanicorum.* FRAGARIA. Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Roth-heilwurtzel. *Gallis* Tormentille. *Anglis* Tormentill. *Italis* Tormentilla.

FRAGARIA *foliis quinatis, calyce octofido, flore tetrapetalo, radix, potissimum in officinis recepta, nodosa; vis ei acerba, adstringens specifica.*

USUS MEDICUS specificus in dolore dentium cum aceto coctæ, addito opio, PARACELsus: in diarrhœis, dysenteriis, metu abortus a laxitate, decoctum gratum, & proficuum. Etiam externe ad ulcera mucosa humida utile, SALA expertus. Dosis in decocto ad libram aquæ, uncia semis, una: in pulvere a granis decem ad viginti, triginta, bis, ter de die.

UVA URSI *Offic. Botanicor.* ARBUTUS. Classis Pauci-stam.

ARBUTUS *cauliculis procumbentibus, foliis integerrimis, an veteribus cognita, & adhibita, multum dubium? pauca pharmacopœæ, & hæ inter vaccinia habent; gallicæ, suecicæ sub nomine uvæ ursi utuntur.*

USUS MEDICUS adstringentem, ut iam sapor indicabat, probavit. Foliorum pulverem, quantum novi, primus L. laudavit præstantem in calculo: multi levantur sopito dolore, alii adiecto diacodiatum tantum: in viarum urinariarum suppurationibus utilis comperita, adstringens, vulneraria est. Sed estne certa quædam in vias easdem adstringentium vis? contra cal-

calculosas renum, vesicæ, concretiones, iam dudum alia adstringentia laudantur: præsens esse, drachmæ radicis pentaphylli pondus, vino epotum, ad calculum remedium, ZAMAR expertus, ita etiam recommendatur Agrimonia, adstringens & terrea: de adstringentium usu in calculo integram dissertationem olim HEUSCHERUS. Experimenta, in nosocomio practico hic Viennæ instituta, uvam ursi his in malis multum aliquando deprædicarunt, hodie tacent; & de uvæ ursi virtute nuper dubitavit in disquisitione Chemica & Medica huius plantæ GERHARD *Berol. germ. 1764.*

FLORES.

BALAUSTIA, *seu* flores Granatorum *Offic.*
vide p. 19. 20.

BALAUSTIUM sylvestris punicæ florem, cytinum sativæ vocavere veteres. Hodie punicæ flore pleno maiore, flos, balauustum seu balaustia officinis audit.

USUS MEDICUS inferiora longe malicorio, balaustia probat, in morbis omnibus laxis internis, & externis laudata, forma pulveris ad drachmam unam; infusi, decocti aquosi, aut vinosi, ad unciam unam; unde decocta, gargarisinata, collyria, clysmata, fomenta, fiant appropriata.

MALVÆ ROSEÆ flores *Offic.* vide P. I.
p. 24. 25.

ROSA.

ROSARUM RUBRARUM flores *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Rothe Rosen. *Gallis* Roses Rouges. *Anglis* Red Rose.

Inter rosas adstringentes rubras, eliguntur adhuc illæ, quæ pleno flore gaudentes, *provinciales* audiunt, odoratissimæ, & stypticæ, siccatæ, non adeo adultæ, optimæ.

VIRES MEDICÆ adstringentes, balauftis minores, gratæ simul odoratæ. Exsiccatæ se pulverisari patiuntur: forma pulveris exhibendæ: aquæ infusæ vim adstringentem, odoratam, cum pulchro colore conciliant, cui si aliquot guttæ spiritus acidi fossilis addantur, saccharum ad maiorem gratiam commisceatur, claretum habetur in morbis calidis, putridis, dissolutione humorum, etiam diarrhœa stipatis, magnæ efficacæ.

PRÆPARATA officinalia plurima sunt, duplex imprimis *conserva*, hæc *simplex*, altera spiritu vitrioli addito ad gratam aciditatem, *vitriolata*; utraque efficax, & egregia ad drachmam dimidiam, integram, per se exhibenda, maiori electuariis ad unciam dosi: prior phthilicis, & hecticis dicata, HOFFMANN *de Præstant. Remed. domesticorum*, & ubi roborandum; altera, ubi & putredo simul oppugnanda, convenit.

Ex infuso rosarum rubrarum cum melle cocto, fit *mel rosatum* officinarum, ulcera sordida laxa depurans, roborans, seu gingivarum, buccarum ea fuerint, seu aliarum partium; collutoriis, clysmatibus, unguentis, additur a chirurgis.

Cranz M. M. T. II.

C

In-

Infusum expressum, saccharo inspissatum, dat *syrupum* de rosis siccis, iisdem casibus utilem, interne tamen magis usitatum, aphthis, faucium incipienti inflammationi, convenientem.

Florum facta in aceto infusio *acetum rosatum* est, cuius elegans in mensis, & medicina usus in nodulis odoramentalibus, quæ vis ad aliam iam classem spectat, ut & *aquæ stillatiæ* rosarum rubrarum, non ædstringens, sed cardiaca, excitans.

C O R T I C E S.

CAPPARIDIS Cortex *Offic. Botanicorum.*
 Classis Multi-stam. *Germ.* Capern. *Gallis* Caprier. *Anglis* the Bark of the caper plant.

CAPPARIS *aculeata.* Est radicis, quæ officinalis est, cortex. Radicibus quinque aperientibus minoribus adnumeratur. Gemmæ florum in mensis magis quam nobis notæ, licet & multum medicatæ.

USUS MEDICUS eandem huius corticis, ac sequentis vim confirmavit, in malo hypochondriaco, paralyfi etiam laudatus L. est: gemmarum vero vis aromatica, solvens, longe magis certa; desperatos spleneticos, solo usu capparum, adiuncto potu aquæ ferrariorum, fuisse curatos, iam plura exempla sunt.

PRÆPARATA. *Oleum* capparum satis inutile.

FRAXI-

FRAXINI Cortex. *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Efese. *Gallis* Fresne. *Anglis* Asch-tree.

FRAXINUS *floribus nudis*, adstringens est, vim diureticam, & diaphoreticam etiam alii illi adscribunt; dosis drachma semis in pulvere. Semen aperitivum, stimulans, dicitur, quod spiritui Juniperi infusum in Hydropsē laudat *Illustr.* van SWIETEN. Corticis Fraxini albi cinerem, aceto in cataplasmatibus consistentiam actum, rabidorum animalium moribus inducto vulnere cum fructu adhiberi, ab agrestibus septemtrionalis Americæ populis exstat, in *Journal. Etranger. Janv.* 1761.

GRANATORUM Cortex, seu MALICORIIUM *Off.* vide p. 19. 20.

Cum ex adstringenti hoc, & duro pomi cortice olim firmarentur coria, *Malicorium* dictus fuit, quod nomen officinis remansit.

VIRES MEDICÆ *balaustris* longe violentiores, ob id minori dosi exhibendus cortex. Forma pulveris ad scrupulum unum, drachmam semis, in diarrhœis, dysenteriis, infusi, decocti, ad unciam semis datur. Inde & egregia in laxitate uvulæ, anginis aquosis, gargarismata.

PERUVIANUS CORTEX. CHINA CHINA. *Offic. Botanicorum* QUINQUINA. Classis Naturalis ignoratur. *Germ.* Fieber-Rinde. *Gallis* Quinquina. *Anglis* the Iesuits bark.

QUINQUINÆ e regno Peruviano ad nos advectus cortex, aridus, unam, duasve lineas crassus, foris

scaber, ferrugineus, & non nihil canescens, intus levis, rufescens, cinnamomi colore visitur. Odor debilem, mucidum, aromaticum, sapor amarum, ingratum, auferum iudicat.

Optimus, qui ex ramulis, densus, gravis, a ligno repurgatus, fractu splendens, pistilli ictibus volatilis reddendus, in decoctione spumescens, & ora vasis transcendens habetur.

USUS MEDICUS, ad debellandas febres intermittentes, & continuas remittentes, conditionibus ab *Illustr. L. B. van SWIETEN in Commentariis præscriptis*, specificus: etiam in continua cum delirio, ex intermittente nata, utilis, SUMEIRE; & in febre hydropicum aggrediente *Act. nova Phys. Med. N. C. Vol. V.* & in febre petechiali maligna, HUXHAM *de aere, & morbis epidemicis*, in eadem cum hæmorrhagiis, *essai sur les fievres* IDEM. in variolosa petechiali nigra cum acidis fossilibus *ibidem*. Pulveris uncie unius pondus, in duodecim doses divisum, imperatur. Formas alii mutant, & oppositæ indolis alia, non æque felici semper successu, commisceant; eadem quantitate in electuarium cogi potest, infundi etiam, decoqui, in syrupum inspissari, imo & clysmate subministrari infantibus delicatulis, aliis, ut res exigit, drachmarum duarum his, uncie semis dosi illis, semel, hisve die intercalari, BUCHWALD. *Prod. Act. Havniens.* Scire enim iuvat decoctionem ferre, & longam requirere, octavum super affusa aqua decoctum adhuc amaricasse, FULLERUS. Colata infusa, decocta, imbecilliora esse: turbida quidem nauseosa magis, sed & magis efficacia, ALLEYNE.

In

In gangræna, & sphacelo iterum specificus, drachmæ dimidiæ omni quadrihorio dosi, proserpens malum figit, & excitata suppuratione mortuum a vivo separat; hic etiam fomenta ex cortice utilia. Notari tamen meretur in angina gangrænosa incassum datum. *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London.* Vol. I. Tum corticem in substantia non tantum profuisse, ac in tinctura parva dosi datum, HUXHAM. *Recueil periodique d'observations de Medecine &c.* T. VII, & in omni gangræna sicca inutilem corticem esse denuo SHARP. *Recherches Critiques sur l'Etat present de la Chirurgie, & BAGIEV Examen de plusieurs parties de la Chirurgie.* 1757. Alias tamen etiam cancerum lenit, & dexterrima operatione separat. *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN, sed vulnus non consolidat. IDEM. Cancer mammæ exulceratus, cortice peruviano sanatus, Clarissimo RITTER recensetur *Nov. Act. Acad. N. C.* Vol. X. rarum exemplum! hodie cicuta id fit certius. Dedit etiam de usu corticis in cancro mammæ exulcerato observationes Cl. DIETERICH'S Ratisbonæ 1746.

Iterum periodicas convulsiones, a vomitione compescit, BORNAINVILLE, dolores periodicos hemi-craniarum *Vol. I. Act. N. C.* artuum mitigat, febres topicas tollit, spasmos, motus uteri, ventriculi, intestinorum compescit: in podagra etiam SYDENHAMO auxilio fuit, & specificum in podagra laudat HELDIUS *Ephem. N. C.* cent. IV, nuper etiam in Anglia probatum, & multiplici experientia compertum, dum cum vino rubro aliquot diebus sumeretur, prodesse. *Gentleman's Magazine for Septembre.* 1762. & ataxiæ spirituum cum aquis Pymontanis feliciter subvenit; & in phthisi pulmonali iam dudum lau-

davit MORTONUS & probavit TORTI. Hæmorrhagiis nimis etiam medetur. An vi narcotica? ita plures. Corticem coctum filtratum in pilulas coactum, opii vires in sedando quovis immodico fluxu, impetu cordis, & febre suspendenda, strenue æmulari, LINDER de Venenis.

Adhæc in casibus scrophulosis, ad resolvendos, ex laxitate colli, parotidis, aliarumque glandularum tumores, multum recentissimis observatis laudant FORDYCE, FOTHERGILL: tum inveteratis ophthalmiis, ulceribus cutis ab exanthematibus relictis, decoctum mederi, posterior multis observationibus evincit; sed sufficienti dosi continuato usu exhibendum, *Medical observations*. Ignorari ultimo non debet, quod ETTMULLERUS habet, cortice curatas febres, spiritu falsi ammoniaci brevi renovari; & epilepticum puerum quatuordecim annorum, cortice sanatum, vidisse RITTER *Acad. N. C. Vol. X.* etiam ischuriam ex laxitate ortam curasse, MACKENZIE, *Medical observations and inquiries by a society of physicians in London Vol. I.* utique roborat!

PRÆPARATA. *Extractum chinæ chinæ* validum; pulvere debilior tamen *essentia* corticis peruviani.

SIMARUBA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis desideratur.

Arboris nondum notæ, fatis affinis iuglandi, vel pistachia, cortex, odore nullo præditus, saporis subamari est, decoctus in aqua lactescens, spumescens. Ad nos primo 1713. ex Guiana, ubi in dysenteriis famosus, translatus, 1718. in dysenteriis epidemicis probatus IUSSEUO, ea,

ea, qua in Guiana dosi, non adeo feliciter cessit; movit enim vomitus, sudores incommodos, etiam sanguinis profluvia; correctis vero dosibus, & experientia rerum magistra, salubritatis punctum attigit; adstringens cortex non est, GRASHUIS *Acad. N. C.* & in fluxibus alvi sanguinolentis tantum convenit, DEGENER. *Acad. N. C.*

VIRES MEDICÆ in dysenteria specificæ, si drachmarum duarum pondere in libris aquæ, vel cerevisiæ duabus, ad tertiæ partis remanentiam coquatur, residuum in doses quatuor, una tertia quaque hora propinandum, dividatur: Vel drachmæ semis pondere in pulvere detur. In colica habituali, & dysenterica, drachmam unam, in sex doses dividendam, quarum omnibus horis una daretur, præscripsit feliciter GRASHUIS *Act. phys. Med. N. C. Vol. VIII*, & BONEKEN *eorundem Actorum Vol. II.* hoc remedio dysenterias sex & fluxum hepaticum chronicum & lienteriam sustulit.

TAMARISCI Cortex *Off. Botanicorum. Classis Pauci-stam. Germ. Tamarisken, Gallis Tamaris. Anglis Tamarisk.*

TAMARISCUS *floribus decandris*: Quibusdam in officinis cortex ramorum, in aliis radicis, in usu est, non adeo periculosa, ut videtur, substitutione; fruticis enim cortex recens, grate balsamicus, adstringens, exsiccans est; præter corticem ipsa adhuc radix in usu est.

USUS MEDICUS egregium invenit remedium roborans, adstringens, etiam solvens diureticum, in decocto ab uncia dimidia, ad integram cum dimidia: in pulvere ad drachmam unam in rachitide laudatur; ligno sassafra comparandum putat ETTMULLERUS.



S U C C I.

ACACIÆ Germanicæ Succus *Off.* vide p. 13. 14.

ACACIÆ veræ succus *Offic. Botanicorum* MIMOSÆ L. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Ägyptischer Schlehen-Saft. *Gallis* Acacia. *Anglis* Acacia.

MIMOSA *aculeata, floribus spicatis, legumine laevi, elliptico, compresso:* In massulas coactus, vesicis inclusus succus, non ipse fructus, ex Ægypto ad nos adfertur. Extus fuscus, aut nigricans, intus subfulvus, consistentiæ firmioris, fortem acerbum saporem, saliva quasi coagulata, ore sicco, arido, exerit. Eiusdem arboris productum est gummi arabicum emollientissimum.

USUS MEDICUS in illis casibus, ubi adstringenda vasa, figenda fluida, ut diarrhœis, dysenteriis, sanguinis profluviiis, hæmoptysi, anginis aquosis, utilis; forma, & dosis diversæ sunt: pilularis omni trichorio quatuor quinque granorum: potest etiam pro electuario solvi, mixturis dilui, ad drachmam semis, unam. Externe ad loca laxa firmanda multus chirurgis usus.

CATECHU. TERRA IAPONICA *Offic.* Caunga RHEED MALAB. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Catechu. *Gallis* Cachou. *Anglis* Catechu.

CATECHU gummoso-resinosus, & inspissatus succus est, ex fructu arboris *Caungæ*, non terra ut in *Acad.*

Acad. Reg. 1709. demonstravit BOULDUCC; an purus, an mixtus, & quibus conflatus? adhuc multi disputant; purum esse *Cl. IUSSIEU Acad. des Sciences* 1720. contendit. Foris e rufo nigricans, intus e rubro fuscus, inodorus, saporis primo est adstringentis, tum subamari, ultimo dulcis. Probatum ponderosus, ruber, splendens, non combustus.

USUS MEDICUS in gingivarum laxitate, catarrhalibus defluxionibus inhibendis, compescendis alvi profluviiis, utilis. In substantia in ore volvitur, solutus deglutitur in gratiam halitus, & beneficium digestionis, atque id hodie Parisiis familiare. In tabellas, ut gratior sit, cogitur, linctibus admiscetur, additur & electuariis: In nulla forma scrupulosa dosis; in substantia a scrupulo semis, ad drachmam semis, unam, successive datur. Extemporaneus habetur potus, visui & gustui gratus, proficuum diarrhoea, etiam febre biliosa laborantibus, maxime si alias aegri pituitas respuunt, si drachmae duae catechu in unciis quindecim aquae solvantur.

HYPOCISTIDIS Succus *Off. Botan.* ASARUM. Classis Naturalis Incompletarum.

ASARI foliis sessilibus, imbricatis, floribus quadrifidis, succus inspissatus, ex Turcia, Creta, Gallia Narbonensi, nobis advectus, fuscus, niger, splendens, aliquid odorati habet, intense amarus, os adstringens, exsiccans est.

VIRES MEDICAS adstringentes acaciae succo maiores habet; si partem roborare consilium sit, inquit **GALENUS**, quae videlicet plussculo humore exoluta fuerit, robur, & firmitatem illi non imbecilliter addit; dosis, & exhibendi modus, ut in succo acaciae, eadem.

OMPHACIUM *Offic.* vide P. I. p. 60.

Est acerbæ uvæ expressus succus, in rubro ære, donec cogetur, infolatus olim DIOSCORIDI, hodie liquidior, colatus tantum, & in doliolis asservatus, mensis magis in Galliis, quam officinis notus.

VIRES MEDICÆ ad ulcera oris humida, scorbutica, partes relaxatas firmandas, egregiæ: In navibus contra scorbutum maximus usus est.

SANGUIS DRACONIS *Offic.* DRACO arbor indica, COMMEL: Classis ignota. *Germ.* Drachen-Blut. *Gallis* Sang-dragon, *Anglis* the Dragon's-Blood.

SANGUINIS *draconis* duplex species habetur; una profundissime rubescens, dura, plurimis non referanda menstruis, in spiritu vini rectificato pro maxima parte solubilis, profundo colore & durabili spiritum vini imbuens; hæc vilior pigmentis infervit. Alia in arundinibus allata, saporis est exsiccantis, adstringentis, salivam rubro colore inficiens, & hæc medica est.

VIRES MEDICAS constanti traditione adstringentes, ad sanguinis profluvia, lochia nimia, hæmoptoen, dysenteriam, utiles laudavere. Specificè adstringere adhuc hodie LINNÆUS affirmat, alii innocuum corpus habent; reiteranda igitur experimenta. Dari in pulvere a scrupulo ad drachmam dimidiam, in mixturis ad integram, duas, dilui potest. Multus est ad vulnera externus chirurgis usus. Recentissime aliud gummi adstringens, multum mucilaginosum tamen, & gratum, ex Gambia allatum, externa facie sanguini draconis simile, describit FOTHERGILL. *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London.* T. I.

FUN-

 FUNGI MUSCI.

AURICULA IUDÆ *Offic. Botanicor.* TRE-
MELLA. *Classis Naturalis Fungorum. Germ.*
Holderchwamm. *Gallis* Oreille de Iudas. *An-*
glis Jews - ear.

TREMELLA *cyathiformis labio altero inflexo, res-*
pando: ex lignis antiquis, præsertim vero sambu-
cinis, hic excrefcit fungus, officinis servatus, licet non
multum adhibitus.

VIRES MEDICAS exsiccentes, adstringentes,
in ophthalmia, incipiente inflammatione, angina, exi-
mias de eo prædicat hodie dum LINNÆUS. Præscri-
bitur in decocto uncia dimidiæ pondere.

CREPITUS LUPI *Offic. LYCOPERDON.*
Botanicorum. Classis Natur. Fungorum. Gal-
lis vesse de Loup. *Germ.* Pofist. *Anglis* Bullfist.

LYCOPERDON *subrotundum, laceratum, deli-*
scens, iam antiqui in Germania ad sanguinis eruptiones
usus, externe dissectis arteriis, ruptis vasis, felici cum
successu applicatur, experimentis de novo in *Trans-*
Philosoph. T. XLIX. tentatis.

FUNGUS IGNIARIUS *Offic. BOLETUS*
Botanicorum. Classis Naturalis Fungorum.
Germ. Zunderschwamm. *Gallis* Agarie. *An-*
glis Agaric.

BOLETUS *acaulis, pulvinatus, laevis, poris te-*
nuiſſimis: BROSSARDI Chirurgi Galli, ad compeſcen-
das in aneurismatibus, & amputationibus hæmorrha-
gias,

gias, arcanum, LUDOVICO XV. emptum. Colligendus hic Boletus mensibus augusto & septembri, ficcandus: caro dura filamentosa a cortice villoso separanda, mallei ictibus mollissima reddenda, sic demum vulneri superponenda; huius remedii laudem vide in *Acad. de Chirurgie* T. II. III. *Transf. Philosoph.* Tom. XLIX. p. 28. Vituperium apud Cl. NEALE. Nosocomii Londinensis Chirurgum, in opere *Some observations on the use of the Agarici and its insufficiency in stopping hemorrhages after capital operations.* London. 1757. Tamen etiam scire iuvat, curiosius in vase vitreo clauso asservandum fungum esse, MORAND. *Acad. de Chirurgie* T. III. & fungum vinosum eiusdem virtutis esse *Transf. Philosoph.* T. XLIX. experiente chirurgo FORD.

FUNGUS MELITENSIS *Offic. Botanico-*
rum CYNOMORIUM. Classis Naturalis
Fungorum.

CYNOMORIUM. Non omnibus adhuc receptus officinis hic fungus, est parasiticus, lentisci, myrti, halimi, radicibus enascitur, in illis maxime regionibus, ubi hæ arbores felicissime vigent, ut in Melita, Sicilia. Planta siccata rubra est, ut etiam ex recenti expressus succus. Sapor amaricans, stypticus, linguam adstringens, cum austeritate mucilaginoso. BOCCONE *Mus. di Pianti.*

VIRES MEDICÆ adstringentes roborantes eximæ, in pulvere scrupuli unius, ad drachmam, pondere exhibitæ laudantur; in hæmorrhagiis, & aliis omnibus profluvii sanguineis sistendis, specificæ L. sunt, *Institut. Bononiens.* etiam confirmatæ; in venereis urethræ ulceribus decocto usus DEIDIER, in dysenteria syrupo vel pulvere, vix unquam fallente successu alii,

LIN-

LINNEUS *de fungo Melitensi. Amoenitatum Acad.*
Vol. IV.

LYCOPODII semen *Offic. Botanicorum* LY-
COPODIUM. Classis Naturalis Cryptan-
therarum, Ordo Muscorum. *Germ.* Löwen-
fus-Saamen. *Gallis* Pied de Loup.

LYCOPODIUM *caule repente, foliis patulis,*
pedunculis spina gemina terminatis. Ipsum leniter ro-
borat, & adstringit, pectoris morbis utile, etiam cal-
culosis, plica polonica laborantibus.

Pulvis tenuissimus, æquabilis, ad involvendas pi-
lulas commodus, etiam aliquibus antihecticus habetur,
ETRMUL. tum diureticus, antiepilepticus, *Ephem.*
N. C. Anno III. Intertrigini, ulceribus madidis, etiam
medetur inspersus, valet etiam ad erysipelas.

MUSCUS CANINUS *Offic. Botanicorum*
LICHEN. Classis Naturalis Cryptanthera-
rum. Ordo Algarum. *Anglis* Ashcoloured
ground liverwort.

LICHEN *foliaceus, repens, lobatus, obtusus,*
planus, subtus venosus, pelta marginali ascendente:
in hydrophobia, & rabie specificus, divulgante
HANS-SLOAN. *Anglis* inde multum in usu in pul-
vere antilyllo MEAD, qui DAMPIERI præscriptio-
nem vitiavit *Transact. Philosoph.* Nro. 443. dum par-
tes inæquales sumeret, scilicet huius lichenis partes
duas, piperis unam: dosim MEAD facit drachmam,
unciam semis HARTLEY, solius lichenis pulverati do-
sim scrupulos quatuor HANS-SLOANE. *Phil. Transf.*
Nro. 237. sed sæpe fefellit.

MUSCUS

MUSCUS CUMATILIS *Offic. Botanicorum*
 LICHEN. Classis Naturalis Cryptantherarum.
 Ordo Algarum.

LICHEN *foliaceus, repens, lobatus, obtusus, planus, verrucis sparsis, pelta marginali ascendente; drasticam vim habere, & aphthis, & vermibus mederi, plurimis locis LINNÆUS, dosim non addens.*

PULMONARIA ARBOREA *Offic. Botanicorum* LICHEN. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo Algarum. *Germ. Lungenkraut. Anglis Spotted Lungwort.*

LICHEN *foliis oblongis, divisis, superficie reticulato-punctata, in fagis, & quercu habitans, thoracicus est; in phthisi curanda usum præstasse LINNÆUS, qui & in ictero, & tussi laudat.*



 EX MINERALIBUS

PETRIFICATA.

OSTEOCOLLA *Offic. Mineral.* RHIZO-
LITHUS. Classis Petrificatorum. Ordo Ve-
getabilium. *Germ.* Beinbruchstein. *Gallis* Osteo-
colle. *Anglis* Bone-Binder.

OSTEOCOLLAM esse radices arborum putrefa-
ctas, terra calcarea, sabulo, mediante aqua im-
prægnatas, GLEDITSCH: caules, scapos plantarum,
marga & arena incrustatos, GUETTARD. *Acad. des*
Sciences 1754. contendunt. Terra ipsa calcarea alba
cum acidis effervescebat MARGGRAF *Acad. de Berlin.*
dat cum acido nitri phosphorum Balduini, IDEM, tum
destillata, liquorem omnes proprietates liquoris urinosi
habentem, IDEM, nec inventa sunt in osteocolle ea,
quæ NEUMANNUS prodidit principia, nec osteocollæ
oleum petroleo simile inesse deprehensum. Est verus
stalactites margaceus, GUETTARD. l. c.

VIS MEDICA adstringens LINNÆO, alia aliis
haud repetitis experimentis, adscripta, tamen specifica
dicitur ad fluorem album.



TER-

TERRÆ.

BOLUS *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis
Terrarum. Ordo terrarum pinguium. *Germ.*
Fett-thon. *Gallis* Bolus. *Anglis* Bole.

BOLUS, Terra sigillata, eadem historię naturalis
scriptoribus significant, & est argilla pinguis, ore
liquefcens.

PROPRIETATES quod spectat, est ad attactum
mollis, attenuata, pinguis, igne lapidescens, in vitrum
redigenda, acido vitriolico, & substantia pingui mi-
nerali constans, terra martialis: Ita fere omnes dixere:
nuper vero, quod hæ terræ nec destillatione, nec de-
coctione cum aqua, acidi vestigium præberent, neque
cum lixivio alcalino coctæ, aut cum ficcis salibus al-
calinis mixtæ, & per aliquod tempus in crucibulo igni-
tæ, elixiviatæ, tartarum vitriolatum exhiberent, an
coloratæ terræ bolares acidum vitriolicum continerent,
dubitatum fuit, *Comment. varii Argumenti germ.* 1759.
Addi adhuc posset adstrictionis sensum, quem in os
assumptæ facere solent, vi absorbenti potius terræ, quam
adstringenti alteri acido principio deberi.

Cæterum huius multæ species sunt, ut bolus *alba*,
qualis *moravica*, *rubra*, qualis *armena*, *bohemica*,
carnea, ut terra *lemnia* &c. *cinerea*, *flava*, quæ & *axun-*
giæ lunæ, & *solis* dicuntur.

Veteribus æstimatissima fuit terra *lemnia*; hodie dubi-
tari merito potest, an nostra terra *lemnia* sit terra *lemnia*
veterum, cum *lemnia* *sphragis* impense rufescere debeat
GALENI testimonio, nostra tantum *carnea* sit. Estne
bolus

bolus armena, quæ nobis hodie maxime laudatur, terra lemnia veterum?

VIRES MEDICÆ boli armenæ vel terræ sigillatæ rubræ, exsiccantes sunt, plasticæ, in diarrhœis, dysenterîis putridis, phthisi pulmonali, humorum dissolutionibus, catarrhosis defluxionibus, admodum utiles. Corpus, medicamentum hoc, non turbat, unde scrupulose dosis definiri non debet, in pulvere drachmæ semis, unius, pondere, unius, vel duarum in mixtura, uncia etiam unius aquæ libra una emulsæ, addito syrupo cochlearum exhiberi potest. Non minor externus eius usus est: locis excoriatis, ulceribus humidis manantibus aspergitur, adhæc additur unguentis, emplastris &c.

CRETA *Off. Mineralogorum.* Classis Naturalis Terrarum. Ordo Terrarum Macrarum. *Germ.* Kreiden. *Gallis* Craye. *Anglis* Chalk.

CRETA cohærens solida W. Farinosa, & sicca substantia, calx fossilis & nativa fere, cum sale ammoniaco trita, & destillata, calcis vivæ proprietates habet; cum tartaro, qui vix, & in aqua ebulliente tantum solubilis, cocta, illi salium alcalinorum solubilitatem conciliat. Adhæc inflammabile quoddam in se principium habet, quod etiam boracem colore flavo tingat, & ex vitro Antimonii & Plumbi, Antimonium, & Plumbum reducat, *POTT. Lithog.* sed & urinofi non parum continet *HIERNE Tent. IV.*

Cæterum Creta acido vitriolico non solvitur, sed ab hoc in aliis acidis soluta præcipitatur, valida igne calcinata in calcem redigitur, cum vitrescibili fluxu fusa in vitrum cogitur. Ope cretæ aquam marinam potabilem *Crantz M. M. T. II.* D redde-

reddere, docuit in *Comment. Societ. scient. Harlemons.* P. II. Cl. ALLEMAND, quatuor pintis aquæ marinæ, cretæ unciam unam addendo, obtinuit quatuor quintas aquæ potabilis, melioris ea, quæ calce pararetur.

USUS MEDICUS cretæ internus, quod in passam irresolubilem cum tenaci ventriculi mucosæ concrefeat, vix multus, tamen ubi acidum peccat certus, maxime vero in Dysenteria acida, quam domat, dum alvum simul adstringit, utilis vel forma pulveris vel mixturæ, vel demum decocti.

Externus vero maior est, in ulceribus laxis, humidis, quæ siccant, stringit absumpto humido, puncta contactuum fibrarum solidarum augendo.

RUBRICA FABRILIS. vide *Veneta.*

TERRA SIGILLATA alba *Off.* quæ plerumque melitenfis, turcica, licet forte moravica nostra huic haud inferior sit, etiam bolus alba vocatur.

USUS MEDICUS boli idem.

M I N E R Æ.

Substantiæ terreæ, lapideæ, sale, sulphure, semimetallo, vel metallo imprægnatæ, MINERÆ dicuntur: unde etiam in quatuor has classes: primo Salia, secundo Sulphura, tertio Semimetalla, quarto Metalla, vere distribuuntur. Quibus unius quam alterius principii plus inest, ea ad classem potioris relegantur.

ALU-

ALUMEN CRUDUM *Off. Mineralogorum.*
 Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.*
 Alaun-Schiefer. *Gallis* Alun. *Anglis* Alun.

ALUMEN lapide fissili mineralifatum W. Confusa admodum apud veteres aluminum historia nostro satis evidens ævo est, quod a vitriolis repurgata. Alumen, quo utimur in communi usu, duplex est, idque, vel album penitus, vel colore rosaceo conspicuum, utrumque factitium, artificiiis Actis Gallicis, & Anglicis rite descriptis; hoc alumen crudum, illud alumen Romanum, rochæ, rupeum, quod ex marmore rubicundo factum, vocatur.

Primum aluminis principium manifestum, vitriolo, sulphuri, idem acidum vagum esse, quotidiana in Anglia experimenta docent, chemica confirmant, & Suecicæ mineræ demonstrant: Ita ex uno & eodem lapide Suecicæ, alumen, vitriolum, sulphur, minium, ex alio Angliæ, alumen, vitriolum, sulphur, *Philosoph. Transf.* Nro. 21. Quomodo vero facili experimento terra aluminis, in vitriolum converti possit, docet *Mem. de l'Acad. des Sciences* 1744. GEOFFROY. Alterum obscurum magis, adhuc hodie disceptatum, cur? quod simplex, & unicum velint; quo fundamento? ipsi ignorant. Non esse pure calcareum, nec cretaceum NEUMANNUS, bolo simile BOERHAAVE, ex fistulis tabacariis, ut & lapide calaminari BERRI alumen fieri GEOFFROY Junior, ex schisto marmore rubicundo L. Terram hanc nec cretaceam, nec calcaream, post longos labores MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1754. pronuntiavit. Sed specificam alcalinam argillaceam. *Script. Chem. Germ. edita Berolini* 1761.

Ut in officinis est alumen informis massæ, crystallos suas non exhibet, quas octoedras nonnulli dicunt, dum alii aliter inveniunt: alumen crystallos albas ad hunc modum figuratas LISTERO & aliis dedit; nimirum bis figura paululum compressa est, ex altera parte, quasi vertice dicas, planum sexangulum habet, ex altera & opposita parte, sive basi, plano similiter sexangulo infidet; cuius autem latera claudunt tria sexangula plana, quibus alternatim bina plana quadrangula interponuntur; ita quælibet integra aluminis crystallos, ex undecim planis conficitur, quinque sexangulis, & senis quadrangulis.

Alias aluminis proprietates quod spectat, si peculiare quorundam locorum excipias, Romanum enim plus de sale marino, Suecicum, Anglicum plus de vitriolo participant, *Acad. des Scient.* adstringentissimum alumen, gustu glaciale, in aere aperto siccum manet, decies quater aquæ pondus, ut solvatur, requirit, solum terram indissolubilem relinquit, igne liquefcit, spumat ut nitrum, lac, sanguinem, coagulat, sed syrupum violarum non mutat.

USUS in vita humana multifarius: marior, fimbrias aureas, argenteas, dealbat, colores lanarum, ferri corum firmat, Morvas pisces durat, Chartariis, scriuariis, anatomicis, historiæ naturalis studiosis, multum in usu, adhibetur etiam pigmentis, magisteriis, clarificandi scopo in officinis; est etiam ex alumine pyrophorus pulvis.

USUS MEDICUS non spernendus, ubi a maiori humorum affluxu debilitatæ partes contrahendæ; ita in initio inflammationis oculorum, cum albumine ovi probe agitatum, addito aquæ rosarum momento laudatur,

datur, confirmato malo proscibendum: tum & ad putrescentia ulcera, tenui ichore madida, ulcera alia mala carne luxuriantia, vi stypteria prodest. Sic & medetur vulneribus sanguinem fundentibus copiosius. Maximus externus usus est, isque in dentifriciis adhuc malus. Interne alumen draconifatum, aluminis unciis duabus, sanguinis draconis subtilissime pulverisati uncia una, aqua cardui benedicti solutis, crystallifatum, scrupuli unius pondere ad omnia sanguinis profluvia, maxime muliebria, exhibuit feliciter MUNSICHTUS.

Alumen cum sanguine draconis in cochleari ferreo fufum, in pilulas redactum, in iisdem casibus HELVETIUM non sefellit: in pulverem redegit ultimo THOMSON, & in maximis hæmorrhagiis omni hora drachmam semis exhibuit, quin etiam in fluore albo enixe laudat. *Society of Edimburgh* T. IV. Cur hodie abstinetur? nauseas molestas fecit, quas exigua cinnabaris portio medicamento addita compefcit, MALOUIN, anodyna ipse HELVETIUS miscuit. In colica pictonum, ubi motus intestinorum peristalticus admodum debilis est, vel etiam deficit, expertus laudat Cl. GRASHUIS. Serum lactis aluminosum in hæmorrhagia uteri & in diabete valet.

Alumen *ustum* difflata per ignem parte aquea acrius, ad erodendam luxuriantem carnem chirurgis utile.

VITRIOLUM *Off. Mineralogorum.* Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Geru.* Vitriol. *Gallis* Vitriol. *Anglis* Vitriol.

VITRIOLUM, seu CHALCANTHUM, quasi æris efflorescentia, atramentum futorium, quod eo

nigro colore coria inficerentur, latinis dictum, duum præcipue generum est, *Ferri*, & id viride, *Cupri*, & id cæruleum, licet etiam a Cupro vitrioli ferri color sit KUNCHEL: datur tamen & album, & id utrumque metallum, sæpe & plumbum, zincum, & terram calcariam continet. Quod ex minera plumbi montis Rammelii habetur album, utrumque metallum, copiosam terram zinci, plumbi nihil, habet Cl. POTT. *Miscell. Berolin.* T. VII. Sunt adhuc aliæ ratione colorum, huius differentix: *Ferri viride, cubicum, Cupri cæruleum, dodecaedrum* LINNÆO, album oblongum definitur. De alumine, vitriolo, sulphure, vide experimenta *Transact. Philosoph.* Nro. 103.

Primum Vitriolorum principium *acidum vagum*, secundum *glebam metallicam*, tertium *aquam*, omnia experimenta, ut sint notissima, evincunt; diversa tamen horum in diversis proportio deprehenditur, maxima semper aquæ, & quæ ut videtur absque destructione ipsius vitrioli minui non possit; vitriolum ferri, hypocausto calido expositum, calcinatur, suamque destructionem, subtilissimo acido totum replente locum, etiam experimenti ignaro, indicat. Quin quasi sitiens aquam, hac orbatum corpus, salium alcalinorum in morem attrahit, & bibit. Caput mortuum, destillatum oleum vitrioli, aquæ vel maxime bibula sunt. Ex colcothare ficcissimo, aeri exposito, rursus phlegma, spiritus obtinentur: iterum oleum vitrioli concentratissimum, ut in crystallos concreseat priori sali similes, in aere brevi liquefcit, LEMERY, vulgare aeri expositum libero, triplo plus quam ante ponderat, HOFFMANNUS. Sed & id acidum omnium cognitorum ponderosissimum, licet etiam in sinu terræ; & in aere iam fluidum reperiatur tum omnium efficacissimum, licet

licet aqua non dilutum non agat: oleum glaciale vitrioli, ferrum non solvit. Sed cur ex calcinato, calore folis, vel cubiculi, vitriolo, spiritus longe subtilior? GELLERT: cur aqua in colcothar ex aere rapitur? cur hac oleum per furtum imprægnatur? Hodie ratio inventa est, & causlico debetur.

Et nunc quidem, hoc invento, merito quæritur, an vitrioli acidum, quod & acidum *vagum*, *universale*, *catholicum*, *primigenium* sit, de quo recentiorum nemo dubium iniecit, donec ad arcana naturæ natus egregius Vir MEYERS quæstionem detecta acidi pinguis, seu caustici natura proponeret, inque contrariam sententiam, argumentis non paucis, nec debilibus impulsus inclinaret.

I quidem copiam acidi vitriolici, aut sulphurei non sufficere.

II oleum tartari aeri expositum etiam causticum ex aere attrahere,

III acidum pingue de omnibus proprietatibus trium acidorum mineralium participare, aut potius ipsam acidi pinguis naturam tribus mineralibus acidia impressum esse;

Quæ quidem omnia in ipso Auctore latius deducta, legi merentur, dum ad demonstrationem secundi in vitriolo principii transeo.

De existentia vero glebæ metallicæ in vitriolo, res adeo plana est, ut experimentum dici non debeat, quin in ipso vitrioli oleo claro tentamine HIERNE evicta sit; dum enim sumpisset vitrioli venerei spiritum, huncque minio superfudisset, addidissetque ultimo spiritum urinæ, vidit vitrioli spiritum, cæruleum illico induere

colorem, & similis coloris sedimentum supra minium deponi; in alio experimento ferrum supra minii superficiem nigro colore præcipitatum, dum spiritum vitrioli martis adhibuisset. Testis quoque est *Cl. HELLOT Acad. des Sciences 1738*, vitrioli glaciale oleum in aqua destillata solutum, septem, octove dierum spatio digestum, sedimentum floccosum dimittere, quod magno calcinatum igne a magnete demum traheretur, & quod cum cera vel inflammabili alia substantia recalcinatum, purum exhiberet ferrum *MACQUER Chymie*. An inde datur ratio, cur longe fortiori igne vitrioli oleum solum obtineatur? cur id ponderosissimum sit? cur spiritui vitrioli nunquam substitui debeat etiam aqua dilutum? hic enim, ut volatilior sic purius continet acidum leviori vi expulsum: an inde quoque ratio patet, cur spiritui potius substituendum sit vitrioli phlegma? quod & volatile sit, & fugacissimam acidi portionem, minime metallica vitiatam habeat: an inde adeo celebratus recentis vitrioli phlegmatis in mania, Epilepsia usus *CNOEFFELIO*? spiritus vitrioli volatilis in morbo herculeo, *PARACELSO*? debet vero odore esse volatili, nares instar spiritus salis ammoniaci ferire, non fixatus esse, qualis in officinis invenitur.

PROPRIETATES quod spectat, vitriola crystallos habent ficas, polyedras, & quidem vitriolum ferri cubicam, stypticam, cupri dodecaedram, rhomboidalem depressam, saporis horrendi: igne instar aquæ funditur, calcinatur demum vitriolum. Solutio syrupum violarum subviridi colore inficit, sublimati corrosivi solutionem non turbat, gallarum infusionem in atramentum commutat. Acidi eius etiam singulares dotes sunt; fluidorum ponderosissimum, aquæ vel maxime bibulum, vicissitudinibus

nibus aeris mobile ut spiritus vini, frigore condensatur, calore liquefcit, omnia alia acida ex aliis corporibus expellit, &c.

USUS MEDICUS, vitrioli *martis* artificialis, non naturalis, ne illi cuprum commixtum fit, interne rarus, ad vermes, tum ubi austera roborans vis ferri requiritur, laudatus, drachmam dimidiam, unam, in libra aquæ dilutam, cavendo omnem acrimoniam alcalinam, aut alcalium, & adstringentium assumptionem, imperat. Externus, ubi adstringendum, cohibendus pruritus, in pulvere, fomentis, linimentis, frequentior.

Album ad compescendas vulnerum hæmorrhagias utile, vel in globulos, qui vulnere intrudantur, fingitur, vel meraca solutione applicatur, repellentis scopo etiam collyriis parca dosi iungitur; interne drachmæ semis pondere vomitorium est certum, in casu assumpti veneni solum administrandum.

Caeruleum etiam minima dosi efficax, & si non ita contemperatum, ut nocere non possit, ventriculum rodit, est enim verus lapis infernalis, quo caneros venereos chirurgi etiam exurunt; ubi vero ita dilutum est, ut stimulo suo nocere non possit, in manu periti, heroicum contra epilepsias, manias &c. remedium *Illustr.* L. B. van SWIETEN habetur, & specificum tale antiepilepticum hac præscriptione conficitur, in *novis Actis* Acad. N. C. T. I. vitriolum cupri aqua pluvia solvatur, filtrato adde spiritum salis ammoniaci aquosum, concentratum, cum sale tartari factum, ad punctum saturationis: post tempus adde spiritum vini rectificatis: crysalli saphirinæ, mediante

D 5

charta

charta bibula separandæ, ferventur ab aere, in vitro bene clauso: dosis granorum duorum, trium, infantibus, quatuor; quinque, adultis; quandoque vomitus, quandoque sequitur secessus. Spiritus vitrioli veneris, inunctus clavis pedum, bis ter de die, superposito post duodecim horas emplastro de gummi ammoniaci cum euphorbio, eos tollit, *Ephem. Decad. 3.* anno 7. 8.

PRÆPARATA varia sunt, ex vitriolo martis omnia. Destillationis beneficio, primo, quod facile dimittitur, *Phlegma* vitrioli obtinetur, in morbis putridis, biliosis, ad gratam aciditatem, potulentis, mixturis additum. Tum *Spiritus*, in eandem indicationem laudatus, in dissolutione humorum, variolis confluentibus, dilutus utiliter datur, non solum usque ad plenam pustularum eruptionem, sed & in febre secundaria, *Cl. TYSSOT de variolis*, nec exigua dosi, si quidem drachmas duas larga aquæ quantitate dilutas, & syrupo edulcoratas intra trihorium, etiam uncias duas intra quadraginta horas exhiberet. Oleum vitrioli seu dephlegmatus vitrioli spiritus, causticum externum, minori dosi interne dandum, atque tum adhuc in aquosis suspectum *CARTHEUSER. Comment. varii Argumenti germ.* quod iam dudum *HIERNE* contra *KUNCHELIUM* monuerat. Post destillationem relictum caput mortuum, *Colcothar* vocant, chirurgis multum in usu, adstringens est, sunt qui etiam antisepticum habent. Ex colcothare sal elicitur subviridis, emeticus, *Gilla THEOPHRASTI*, hodie non amplius adhibita, residuum *terra* vitrioli dulcis est. Vitriolum Romanum sub cane radiis solaribus calcinatum, pulvis sympatheticus *DYGBAEI* habetur: Item ex terra aluminis & particulis metallicis vitrioli viridis, per sal alcali,
cui

etui principium inflammabile ope ignis iunctum fuit, præcipitatis, fit *Caeruleum Prussicum*. MENON, *Memoires de Mathematique, & de Physique par divers scavans* 1750. Paris.

COMPOSITA. Calcanthi acidum diversa alcoholi proportione, iunctum, diversisque encheiresibus dulcificatum, nomina omnino diversa habuit, & quidem

I. AQUA RABELLII quam & alii sub nomine liquoris DEMOCRITI cognoscunt, nonnulli etiam acidum DIPPELLII vocant, nihil aliud est quam simplex partis unius olei vitrioli purissimi, & Partium trium alcoholis optimi, digestionis & circulationis interveniente beneficio, mixtura, ita LEMERY *Chymie*, MACQUER *Chymie*; licet non consentiant TOURNEFOR *in Laborat.* SNAT *Cour de Chymie*, ASTRUC *de morbis veneris*: & hi quidem duo posteriores RABELLII aquam elicitem distillatione liquorem esse volunt, hinc spiritum vitrioli dulcem, qualis est nostris in officinis prostant liquor anodynus mineralis.

Nunc vero clarum est discriminandas virtutes medicatas esse, quas diversis his liquoribus Cl. viri adscripsere, nec eas uni convenire aquæ Rabellianæ posse. Mixturam simplicem non distillatam diuresim movere, vomitum & alvum sistere, etiam hæmoptoicis convenire dosi guttarum quatuor ad decem LEMERY *Chymie*. Cl. CARL in podagra, arthritide, nephritide summopere recommendat, ut & SCHULZE *in dissert. an dentur medicamenta, quæ calculum in vesica confringant?* 1734. & HUMMEL *in dissert. de arthritide*

tide tam tartarea quam scorbutica 1734. Hi viri vero Part. IV. VI. VIII. spiritus vini rectificatissimi immiscebant olei vitrioli Part. I. additis simul diversis vegetabilibus resolventibus, balsamicis, diureticis egregiarum virium *POTT de acido vitrioli vinoso.*

"Mixturam vero aliam ex priore simplice, destillatione obtentam & quæ non est proprie aqua *RABELLII* priorum, sed *SNAT, ASTRUC*, hic laudat sipticam in hæmorrhagiis, & hæmoptysi, paregoricam, diureticam, tum in febribus ardentibus & intermittentibus egregiam; adhæc in vomitu & ructu mirabiliter operari ait, sistere etiam gonorrhæas ptisana cum ea acidulata. Eadem fere *ASTRUCIUS* repetiit, & laudat in hæmorrhagiis quibuscunque, febribus ardentibus, instillatam vehiculo ad gratam aciditatem, & ptisanis refrigerantibus, quæ in initio gonorrhææ præscribuntur, maxime si dischuria nimis discruciat. Sed an hæc acida est? an refrigerat spiritus vitrioli dulcis?

II. SPIRITUS VITRIOLI DULCIS,
 feu **LIQUOR ANODYNUS MINERALIS** multarum officinarum ex prioris mixturæ destillatione confectus exurgit ex duobus liquoribus prima sese destillatione excipientibus scilicet spiritu vini aromatico vix non puro & spiritu vini gratiori fragrantiori acido vitrioli iam aliquantulum alterato commixtis; ita fere omnes officinæ parant, & quæ non exacte attendunt hos adhuc acida & sulphurei odoris aqua tertio demum loco prodeunte plurimum debilitant. Inde est quod vitrioli dulcis spiritus seu liquor anodynus mineralis manifestam aciditatem aliquibus in officinis habens fragrantiam minorem, minime fit probandus, & super alcali rectificandus aut quod melius est post aliquot

quot dierum cum alcali digestiones, concussiones, cohobandus: sic enim iterum purior spiritus odore eleganti aromatico & fragranti prodit P O T T.

Quantquam vero prima vice summa exactitudine paratus sit, nec saporem manifeste acidum habeat, occultam tamen suam aciditatem docent, florum Cyani ab hoc rubor, Mercurii ex spiritu nitroso in flavum turpethum præcipitatio, & cum salis ammoniaci vinoso spiritu exurgens sal ammoniacum secretum, cuius tamen ne vestigium quidem obtineas cum eodem vitrioli dulci spiritu prius cum alcali digesto, abstracto cohobato P O T T. Cæterum corpora resinosa & alia compactiora, quæ soli spiritui vini alias pertinacius resistunt, huic victas dare manus coguntur: & solvit Gummi Copoal, Myrrham, Ambram etiam bituminosum succinum.

VIM MEDICAM si spectes, est spiritus fragrans, aromaticus, calidus, carminativus, anodynus in doloribus spasticis ventriculi intestinorum a causa frigida utilis, speciatim in nausea & vomitu: in convulsionibus, hysterica passione, epilepsia a dentitione & plurimis aliis. Infantibus ad guttas sex datur a viginti ad triginta adultis; cum Ballamo vitæ mixtus singulum momentanee auferre solet, si inflammatio nulla subsit; sunt qui etiam cum spiritu salis ammoniaci vinosi, sunt qui cum spiritu tartari in alias indicationes miscent cum aliis medicinis. Ambra, quam probe in calida digestionem solvit gravidum, in gonorrhæa habituali & contunaci dosi IV. VI. VIII. X guttarum datum prodesse ASTRUCIUS dicit, succino vero, quod etiam totum solvit divitem in fluore albo dosi guttarum viginti triginta.

III. SPI.

III. SPIRITUS NAPHTAE est proprie secundum destillationis productum vini nempe spiritus gratior fragrantiorque vitrioli acido alteratus; præcedenti quidem subtilior, cum æthere tamen non componendus. Spiritum acidum vitriolicum vinosum **POTIUS** vocat.

USUS prioris dosi guttarum X, XX.

IV. AETHER quem & alii Naphtam simpliciter vocant aut etiam Phlogiston **FROBENII**, tertium est destillationis productum limpidissimum fragrantissimumque admodum inflammabile & volatile.

PROPRIETATES quod spectat ex omnino mirabiles sunt; rerum omnium cognitarum levissimus æther se ad alcohol habet :: 1 : 1,002 & ad aquam :: 1 : 1,114; fugacissimus manui instillatus frigoris sensum imprimat & illico in aera absque ullo humiditatis relicto vestigio rapitur, spiritui vini inflammabilior electrico igne inflammatur & flammam e vicinia eripiens fere absque fuligine deflagrat; Resinosarum unicum & adæquatum menstruum, verum eos colorem, odorem, saporem ex vegetabilibus extrahit, nec aquæ nec spiritibus acidis vel fossilibus vel vegetabilibus miscetur, hinc etiam aquæ instillatus & accensus super eam ardet.

USUS in morbis vasorum minimorum ut in Epilepsia, Hysterica passione, Paralyfi, Rheumatismo, Podagra, etiam hodie plurimum laudatus, dosi guttarum III ad VIII.

V. NAPHTA VITRIOLI seu **OLEUM VITRIOLI DULCE** etiam Quinta Essentia vegetabilis

bilis aliis dicta, Oleum æthereum est ex eadem mixtura destillatione post phlegma acidum sulphureum, elicatum, quod modo aquæ supernatat & limpidum est, modo fundum petit, & diversi coloris aut flavescens, aut viridiusculi visitur.

PROPRIETATES. Est oleum hoc penetrantissimum, sulphureum, fragrans, fugacissimum admodum inflammabile in spiritu vini solubile, aquæ non miscibile: diutius asservatum diaphaneitatem amittit, rubedinem contrahit, & acidum corrosivum evadit, quod cum alcali commixtum aperte effervescat, ab eo vero abstractum nec amplius rubescat nec acidum evadat nec mercurium, aut argentum rodat. **POTT.**

VIRES anodynæ summæ in doloribus spasticis & arthriticis, eas in medendo sibi notissimas fuisse testatur **HOFFMANNUS**, ut inde multi suspicentur verum & genuinum liquorem anodynum mineralem **EIUSDEM** viri hoc divitem oleo fuisse, constare igitur spiritu vitrioli dulci, vitrioli dulci oleo liquorem anodynum mineralem. Veniunt etiam in hunc censum

VI. GUTTÆ Generalis de **LAMOTTE** antipodagricæ. Constituuntur spiritu naphthæ solutum tenente aurum. Dosis spiritus naphthæ.

VII. LIQUOR MANCHINI. Sub hoc nomine habetur spiritus naphthæ solus vel supra remanens caput mortuum prioris destillationis digestus, abstractus, coloratus; nonnulli etiam simplicem liquorem anodynum cum portione capitis mortui digerunt denuo distillant: alii alia addunt. Dosis ex præcedentibus facilis.

Cæterum *Cl. BAUME* qui & optimam dissertationem de æthere conscripsit, hoc ordine destillationis producta recenset: *I.* Spiritum vini non alteratum. *II.* Spiritum vini aromaticum acido vitriolico alteratum. *III.* Ætherem. *IV.* Phlegma acidulum. *V.* Primum acidum sulphureum volatile. *VI.* Oleum dulce Nro. *IV* & *V* supernatans. *VII.* Oleum citrinum ponderosius fundum petens. *VIII.* Secundum acidum sulphureum. *IX.* Oleum vitrioli nigrum spissum sulphureum. *X.* Sublimatum sulphur. *XI.* In fundo cucurbitæ bitumen.

VIII. TARTARUS VITRIOLATUS vel ex sale alcalino, & spiritu vitrioli, vel ex alcali puro, & vitrioli martis paratur, secundus Tachenianus dicitur: Sal medius est, satis vehementer movens, incidens, a granis decem, quindecim, ad triginta pro dosi exhibendus.

IX. ARCANUM DUPLICATUM acido vitrioli, & basi fixa alcalina nitri, operatione non semper exacta conficitur. Notabile est discrimen inter arcanum duplicatum, quod ex nitri destillatione cum vitriolo fit & illud, quod cum oleo vitrioli conficitur; docet in crystallis observanda diversitas. Dosis præcedentis eadem, vel paulo maior.



SEMI-

SEMIMETALLA.

FLORES ZINCI *Offic. Mineralogiae.* Classis

Præparator: Ordo semimetallicorum.

ZINCUM sulphure, plumbo, ferro, mineralisatum, particulis micantibus, fuscum, arsenici vix aliquid continens POTT contra IUSTI in *Send-Schreiben Berlin. 1760.* hos flores largitur, fixos, non volatiles amplius, SCHWEDENBORG, interne nunquam, externe sæpe præscriptos, in ulceribus, lippitudine; in posteriori casu in aqua rosarum pro collyrio adstringente dat *Illustr. L. B. van SWIETEN*, in intertrigine específicos habet LINNÆUS, in excoriationibus, fissuris papillarum, laudat BARBETTE.

METALLA.

FERRUM. CHALYBS. *Offic. Mineralogiae.*

Classis Minerarum Metallicarum. Ordo ferrearum præparatorum. *Germ. Stahl. Gallicis Acier. Anglis Steel.*

FERRUM durissimum & purissimum, ad silicem scintillans, W. acies, stomoma, chalybs. An detur naturale, malleabile, Historiæ Naturalis scriptores multum disputarunt, hodie res plana est. Tamen in usus nostros omne, præter id, quod in aquis medicatis natura exhibet, præparatum est, præparatum in aciem verti potest, omnium optime docente de REAUMUR. Cur multis plantarum succis, vegetabilium cineribus, coralliis, ipsis animalium partibus, ossibus, sanguini, castoreo, & extracto subtilissimo florum melli, inest ferrum magnete conspicuum? Experimenta adsunt, ratio deest.

Crantz. M. M. T. II.

E

Ten.

Tentamina vero, quibus præsentia Ferri in corporibus latitantis expiscatur, vel magnete instituuntur in siccis pulveratis, quæ attrahit, vel gallarum, aut alio adstringente pulvere, aut decocto, etiam alcalina fixa animali solutione, in fluidis, quæ colore tentat. Est vero in hoc negotio id non infimæ considerationis, quod ferrum quocunque fossili acido in aquis solutum, non perinde gallarum, aut adstringentium vi mutetur, quam dum vitrioli interveniente acido suspensum est: proin gallarum, aut adstringentium adminicula, tutissima in omni casu esse non posse Ferri criteria; contra vero, cum solutio cærulei Borussici alcalino fixo lixivio, etiam volatili alcalino spiritu facta determinati acidi fossilis præsentiam nec possulet, nec expectet, eam unicum verum, & certum Ferri criterium esse in propatulo videri.

Quamquam vero adstringentium vis ferratis aquis atramenti nigredinem communiter conciliare soleat, ut illis alcalica fixa animalia cæruleum colorem inducunt, est tamen etiam, ubi gallarum pulvis, aut cæruleum, aut purpureum iisdem colorem in experimento inducit; atque primum fieri observatur, dum his vitriolum martis purum inest, alterum dum hæ aquæ, aut natro, aut sale alcalino minerali, aut alio alcalino imprægnatæ sunt.

PRINCIPIA Ferri quod concernit, id ex principio communi inflammabili, & terra vitrescibili metallica exurgit.

Primum quidem putridus, sulphureus, inflammabilis, limaturæ martis, ab oleo vitrioli solutæ halitus, ex sedimento nigricante in eadem operatione, eductum verum cum mercurio in cinnabarim sublimandum sulphur, calcinatio ferri in crocum, croci in ferrum reductio, addito omni phlogisto, excepto sulphure, & Arsenico, quæ metalla omnia præter Aurum

rum forma metallica exuunt, demonstrant. De altero principio non dubitatur, & utrumque docet Ferri genesis, ex abstractione olei unguinosi a terra vitrescibili exurgens, etiam magnete exploranda.

Cæterum ex parte terrea omnia Physices cum magnete phænomena vix non dependent, a sulphure illi, qui a ferro in experimentis chemicis, & in corpore humano sequuntur effectus. HOMBERGIUS secretum invenit primus, quo sulphuream a terrea separaret partem in *iisdem*, & e ferro cum aliis, cæruleum Berolinense ALII: est enim hoc nihil aliud, quam ferrum valde subtilisatum, quod ope alcali fixi, cum phlogistica animalium parte coniuncti, in pulverem, plus minus cæruleum, præcipitatur, prout portio terræ aluminosæ adhibitæ sese habet.

PROPRIETATES ferri sunt, magnete attrahi, quanquam aliorum plurimorum corporum metallicorum non exiguam in se contineat vim, magnetis virtute infici, & ferrum attrahere, minime inter metalla malleabile, maxime elasticum esse, igne, tritu, candescere, difficulter fundi, scintillas projicere, adhæc igne consumi, speculo caustico semivitrificari, & subjectis carbonibus in scintillas totum diffundi, & evanescere: in aere, aqua, rodi in crocum, dissolvi ab acidis, cum vehementi effervescentia in spiritu salis, & vitrioli. Solutionum colores diversos esse pro diversis menstruis, flavam ex acido salis, viridem ex acido vitrioli, fuscam ex aqua forti &c. hoc metallum bilance hydrostatica ponderatum fere octavam sui ponderis partem perdit.

USUS MEDICUS iam veteribus notus, & multus: vinum aut aquam, in qua candens ferrum restinctum fit, potu cæliacis, dysentericis, lienosis, chole-

ra laborantibus, & dissolutis stomacho, auxiliari, tum & restringere, sistere fœminarum profluvia, **DIOSCORIDES** reliquit. **IPHICLUM** improlem eandem ab oraculo in remedium accepisse, ex historiis adhuc novimus. Recentioribus, in iisdem morbis, usus non minor est, adhuc in corpore laxo pallido roborans, hæmatopœticus & emmenagogus: docent id auctus ab eius usu cum respiratione pulsus, diffusus maior per totum corpus calor, subsidencia laxi corporis, absque ulla prædominantis viscosi evacuatione, habitus, & amœnus oculis, labiis, gingivis, genis, subnascens purpureus color. An igitur, quia menstrua nimia sistit, deficientia restituit, restituta expellit, opposita vi adstringendi, & aperiendi ferrum gaudet? vera physiologia semper negavit.

Est tamen quibus etiam obfit: non dandum phthiſicis, scirrho affectis, plethoricis, biliosis, imo ipsis phlegmaticis, ni manifesta acidi signa in primis viis sint, vix in substantia, sed in acido vegetabili solutum exhibendum. Sub eius usu abstinendum alcalinis, acidis fossilibus: iniungendus, qui iuvat, corporis motus.

Limatura ferri ea chalybis potior omnium consensu, in alcohol attenuatissima, si acidum in primis viis, in substantia datur, optime in bolo, electuario, pilulis, quinque, decem, granorum dosi; ructus sulphurei ovi quasi putrefacti, soluti in acido ventriculi testimonium præbent; anxietas, spasmi obvenientes, opio solvantur: fæces nigræ bonum signum habent. Cæterum in succis vegetabilium acidulorum, fructuum horæorum, vinis acidis, acerbis &c. solvi potest, uncie dimidiæ pondere in libra una liquidi, & bis de die uncie duæ sumi.

Ex-

Externe adhuc magni usus martialis in fontibus medicatis sæx, roborandi scopo. Neque inutile est nigrum stratorum fabulum, ferro ditissimum, experimento MALAVAL *Acad. de Chirurg. T. III.*

PRÆPARATA. *Croci martis varii*: ablato sulphure pars metallica ferri, in spiritibus acidis fortissimis non adeo dissolubilis, ipso semper deterior ferro: rejiciendi. *Tincturæ* simplices meliores: martis cum succo pomorum in casibus recensitis laudabilis. Aliæ, ut martis *adstringens*, *aperitiva*, *helleborata*, suis authoribus placent. Ultimo etiam dici debet rubiginem ferri destillatam ad urinosum sal vergere. HIERNE, NEUMANN &c.

LAPIS HÆMATITES *Off.* Ferrum Mineralisatum minera figurata rubra, aut tritura rubente W. Classis Minerarum. Ordo ferrearum. *Germ.* Blutstein. *Gallis* Pierre hæmatide.

HÆMATITIS martialis minera est, coloris obscure rubentis, etiam ferruginei, nigricantis, fibris instar ligni longis, tenuibus, & acuum in morem acutis constans, saporis vero terrei, adstringentis, addito phlogisto ferri naturam consequens. Principia eadem sunt, sunt & eadem proprietates, ab acidis, ut ferrum, dissolvitur &c.

VIRES MEDICÆ adstringentes, siccantes, roborantes, sunt in sputo sanguinis cruento, ulcere pulmonum, aliis hæmorrhagiis, alvi fluxibus etiam moderandis, fluore albo &c. proficux. Huius quam ferri maior dosis est, forma pulveris a scrupulo semis ad scrupulum unum, ita proportione habita in electua-

riis, & aliis formis datur: Externe plurima ingredi-
tur emplastra,

PRÆPARATA, *Flores salis ammoniaci mar-*
tiales

AQUÆ FERRATÆ.

THERMÆ MARTIALES.

SULPHURÆ etiam in hanc classem
revocandæ.

ANIMALIA.

CHERMES *Offic. Entomologorum* COCCUS.

Classis Naturalis Insectorum. Ordo Hemipte-
rorum.

COCCUS quercus cocciferæ, aceto immerfus, fu-
pra lintea exsiccatus, nostris dividitur officinis:
Recens sanguineum colorem habet, qui expressus basis
est confectionis alkermes, quæ in Gallo-provincia opti-
me paratur, & dividitur.

VIM adstringentem docet factum cum solutione
vitrioli atramentum, Comes MARSILLI, roborantem
in præcavendo abortu LINNÆUS, tum præstantem
in profluvii sanguinis, etiam diarrhœa, dysenteria,
alii habent: in memoriæ imbecillitate, epilepsia idio-
pathica, aliisque convulsionibus, hæmorrhagiis, ad-
huc laudat CARTHEUSERUS in *Commentationibus*
varii argumenti Germanice scriptis 1759. An adeo
analeptica confectio, ut etiam aphrodisiaca? Sal al-
cali volatile examine chemico demonstravit MARSIL-
LIUS de *Granis Kermes Act. Phys. Med. Acad. N. C.*
T. III.

T. III. Sumuntur in substantia ad scrup. unum, duos, succo recenti, vel per se, vel cum syrupo cochlearum: etiam in decocto ad unciam unam, duas, datur succus: tinctura ex his, mediante spiritu nitri dulci parata, præstantissimæ virtutis esse dicitur, CAR- THEUSER l. c.

In hanc classem, quæ maiorem fibræ cohesionem, & elasticitatem conciliare possunt, ex animalibus ossa, eaque adhuc acriter calcinata numerantur liculentius, quod hæc superfluum, quæ fibras macerat, relaxat, humiditatem absorbendo, eis maiorem in mutuum nisum occasionem concedant. Externe vero applicari solum ea solent, quod resorpto liquido concrefcentia, cohærentem admodum pastam constituunt. Neque ex animalibus solum ea parari possunt, sed etiam ex terreis. Similis terra bolaris *Memoir. de l'Acad. des Sciences 1669.* descripta est, qua lymphæ fillicidium, vitriolo, alumine, non compescendum, siluit, & quæ, abrupto ad umbilicum fune umbilicali, lethalem hæmorrhagiam prævertere possit.



II. ~~ALCALESCENTIA,~~ ANTISCORBUTICA.

ALLIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Knoblauch. *Gallis* Ail. *Anglis* Garlick.

ALLIUM *sativum*, seu *vulgare*, *staminibus alterne trifidis*, *foliis gramineis*, *capite bulbifero*, *radicibus in unum bulbum congruentibus.* HAL. *Philosoph. Transact.* Hoc graveolens, acre, subcausticum, sale volatilem concretum continere NEUMANN, penetrabilissimum esse, ex ulcere olens KERKRINGIUS, ex sudore PAULIN observarunt; ad hæc infusum obstructam urinam solvere BLAIR, prodesse calculosis omnium fere experientia, etiam in prophylaxin sumptum *Ephem.* N. C. HOYERUS, specificè podagræ mederi, TILÉMAN, a causa acida; ad vermes expertus laudat BINNINGERUS: Est etiam in hydrope diureticum potens, quo etiam hic morbus sæpe percuratur, in colica carminans, in hysterica passione naribus suppositum excitans: Ut spiritu frumenti, cui allium infusum, se perfricet æger in tympanitide, author est BORRICHIVS *de usu plantarum indigenarum.*

ALLIARIA *Offic. ERYSIMUM Botanicorum.* Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* Knoblauch-kraut. *Anglis* Iack by the Hedge.

ALLIARIA *foliis cordatis*, interno raro usu, externo ad gangrænam plurima, non omnibus recepta officinis est.

BEC-